

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, доцента,
Руденко Вікторії Василівни
на дисертацію Ракитської Анни Олегівни
на тему: «Механізм активізації розвитку інвестиційно-інноваційних
процесів в національній економіці»,
подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасні умови соціально-економічного розвитку вимагають переосмислення підходів до формування ефективних механізмів стимулювання інвестиційно-інноваційної активності як ключового чинника забезпечення довгострокового зростання національної економіки. У цьому контексті тема дисертаційного дослідження «Механізм активізації розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в національній економіці» є надзвичайно своєчасною, обґрунтованою та суспільно значущою.

Інтенсифікація інноваційного розвитку та залучення інвестицій виступають визначальними умовами структурної модернізації економіки, підвищення її адаптивності до зовнішніх викликів, розширення конкурентних переваг і технологічного оновлення на мікро- та макрорівнях. Потреба в удосконаленні інституційних і фінансово-економічних механізмів підтримки інвестиційно-інноваційних процесів особливо актуалізується в умовах повоєнного відновлення національної економіки, інтеграції до глобальних ринків та забезпечення економічної безпеки.

Таким чином, тематика дисертації відповідає пріоритетним напрямкам наукових досліджень у сфері економіки, має вагоме прикладне значення для вдосконалення державної економічної політики, а також сприяє вирішенню комплексних завдань сталого розвитку.

Дослідження даної теми сприяє формуванню науково обґрунтованих підходів до державного регулювання інноваційної діяльності, розвитку економічної політики стимулювання інвестицій, а також підвищення інституційної спроможності країни в умовах інтеграції у глобальний економічний простір.

Дисертаційна робота Ракитської А. О. узгоджена з планом науково-дослідної роботи кафедри обліку і фінансів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова в межах наукових тем: «Дослідження розвитку соціально-економічних процесів в Україні» (державний реєстраційний номер 0119U102221, 2019-2023 рр.), «Формування концептуальних засад обліково-аналітичного забезпечення системи управління бізнес-процесами суб'єкта господарювання в умовах глобальних викликів» (державний реєстраційний номер 0125U000975, 2024-2029 рр.), що підтверджує цінність напрацювань здобувачки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені у дисертаційному дослідженні концептуальні положення та теоретико-методичні підходи знайшли прикладне втілення у вигляді методичних рекомендацій, спрямованих на забезпечення функціонування механізму активізації інвестиційно-інноваційних процесів як у національній економіці загалом, так і в її окремих структурних секторах.

У роботі запропоновано підходи до визначення критеріїв оптимальності стратегічних цілей розвитку інвестиційно-інноваційних процесів, що надають змогу чітко визначати пріоритети та ефективно розподіляти ресурси в умовах нестабільності, представлено практичні рекомендації щодо реалізації механізмів стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку на різних економічних рівнях з урахуванням посткризової специфіки. Суттєвим внеском є наукове обґрунтування концепції стратегії інвестиційно-інноваційного розвитку, яка базується на стратегічному підході, гнучкості до змін та відповідальності державних інституцій.

Отримані напрацювання використовуються у діяльності таких підприємств, як ТОВ «Енергосервісна компанія «Дельта-Т» (довідка № 656 від

26.03.2025 р.) та ТОВ «РЕФМАСТЕР» (довідка № 25/12 від 25.12.2024 р.) в контексті формування методичної підтримки системного управління. Крім того, результати дисертаційного дослідження інтегровані в освітній процес Одеського національного університету імені І. І. Мечникова при викладанні дисциплін «Обліково-аналітичне забезпечення управлінського потенціалу» та «Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління суб'єктами господарювання».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації

Дисертаційна робота Ракитської А. О. є оригінальною науково-дослідною працею, яка характеризується належним теоретичним рівнем та містить наукові результати, що становлять значний науковий інтерес та мають вагоме практичне значення.

Ознайомившись із текстом дисертаційної роботи, анотацією, а також публікаціями Ракитської А. О., які відображають основні результати дослідження, констатуємо, що запропоновані авторкою наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними та цілком обґрунтованими.

Достовірність та обґрунтованість забезпечується детальним вивченням дисертанткою значної кількості наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених за проблематикою дослідження (список використаних джерел налічує 207 позицій).

Системна обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджується результатами апробації на всеукраїнських та міжнародних конференціях.

Дисертантка всебічно використовує сучасні засоби економічного аналізу, ефективно поєднуючи теоретичні узагальнення з емпіричними дослідженнями, що підтверджується використанням актуальних статистичних даних, методів моделювання та інструментарію ризик-орієнтованої оцінки, забезпечуючи досягнення мети дисертаційного дослідження та розв'язання поставлених завдань. Логіка побудови дисертації є послідовною, а аргументація – переконливою.

Дисертаційна робота Ракитської А. О. складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі дисертаційної роботи дисертанткою обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, зв'язок із науковими планами, темами, визначається мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, застосовані методи й підходи. У вступі також окреслено наукову новизну, практичну значущість результатів, наведено відомості про публікації дисертантки та участь у наукових конференціях.

У першому розділі дисертації здобувачкою підтверджено, що інвестиційні та інноваційні процеси є стратегічно важливими й взаємозалежними елементами національної економіки, що визначають її конкурентоспроможність і здатність до сталого розвитку в умовах глобальних викликів. Запропоновано визначити інвестиційно-інноваційний процес як динамічну систему економічних, фінансових та управлінських дій, спрямованих на ефективне використання ресурсів, розвиток технологій та формування стійкої економіки.

Другий розділ дисертації присвячено аналізу основних макроекономічних показників інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки та виокремленню параметрів для побудови моделі, яка демонструє чутливість інвестиційно-інноваційного процесу до макроекономічної та інституційної динаміки. Запропоновано систему модельної підтримки, орієнтовану на стратегічне планування, оцінювання ризиків та формування сценаріїв розвитку.

У третьому розділі дисертації визначено напрями модернізації економічних функцій держави в умовах трансформації, обґрунтовано стратегію розвитку інвестиційно-інноваційних процесів у національній економіці, а також розроблено модель механізму активізації інвестиційно-інноваційних процесів, яка передбачає інтеграцію інструментів управління, оцінювання ризиків та стимулювання інноваційного розвитку.

Загалом, сформульовані у дисертації положення, які виносяться на

захист, є достатньо обґрунтованими, логічно послідовними та науково достовірними, що свідчить про високу якість проведеного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи Ракитської А. О. полягає в комплексному вирішенні актуального наукового завдання щодо обґрунтування та розроблення механізму активізації розвитку інвестиційно-інноваційних процесів у національній економіці, з урахуванням сучасних трансформаційних і посткризових викликів. У межах зазначеного завдання отримано науково обґрунтовані результати, які мають як теоретичну, так і практичну значущість.

У дисертаційній роботі удосконалено концептуальну основу стратегії розвитку інвестиційно-інноваційних процесів у національній економіці, яка, у свою чергу, спрямована на формування вектору та цілісного підходу до стимулювання інвестиційно-інноваційної активності в національній економіці, а також забезпечення стійкого економічного розвитку, конкурентоспроможності та технологічного оновлення в сучасних умовах та під час повоєнного відновлення. Саме це забезпечить високу ефективність функціонування механізму активізації інвестиційно-інноваційних процесів, що є стратегічною основою для модернізації національної економіки, підвищення технологічного рівня та інтеграції у глобальні ринки.

Викликають зацікавленість представлені наукові підходи до формування механізму активізації розвитку інвестиційно-інноваційних процесів, які передбачають наявність комплексу інструментів, методів та дієвих заходів, які спрямовані на стимулювання інноваційної активності, забезпечення інвестицій та створення сприятливого середовища для розвитку інноваційної діяльності з метою підтримки сталого розвитку за допомогою ефективного залучення інвестицій у інноваційні сфери, а також сприяння трансформації економічної структури, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та інтеграції національної економіки в глобальні інноваційні мережі.

Суттєвим внеском є запропонована параметрична модель інвестиційно-інноваційного процесу, що дозволяє оцінювати його чутливість до інституційних та макроекономічних параметрів і є основою для сценарного прогнозування. Представлена модель відображає вплив інвестицій, інноваційної спроможності та інституційного контексту на економічне зростання в умовах ризику та невизначеності, що є важливим та необхідним на етапі планування відновлення повоєнної національної економіки.

Запропоновано модельну підтримку інвестиційно-інноваційних процесів з визначенням критеріїв оптимальності стратегічних цілей їх розвитку у національній економіці, яка підтримує процес розробки стратегічних програм розвитку з урахуванням оцінки внутрішніх і зовнішніх ризиків, прогнозування й оптимізації взаємодії інвестицій та інновацій.

Подальшого розвитку набули елементи понятійно-категоріального апарату дослідження із запропонованим власним трактуванням дефініції інвестиційно-інноваційного процесу як інтегрованої динамічної системи економічних, фінансових та управлінських дій, спрямованих на формування, розподіл та використання інвестицій для розробки, впровадження та дифузії інновацій, що є ключовою передумовою для сталого розвитку.

Розширено теоретичні підходи до обґрунтування напрямів модернізації економічних функцій держави щодо контексту інвестиційно-інноваційного розвитку, що враховує сегменти системного та адаптивного підходів ефективним поєднанням регуляторної, стимулюючої, координуючої та прогнозної функцій.

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових виданнях та апробація результатів дослідження

Основні результати дисертаційної роботи Ракитської А. О. належним чином та з достатньою повнотою висвітлені у 12 наукових працях, з яких 5 статей у фахових наукових виданнях України та 7 тез доповідей у матеріалах всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій. Результати, ідеї та висновки дисертаційного дослідження пройшли апробацію на 7 всеукраїнських

та міжнародних конференціях: 77-а звітна конференція Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова «Секція економічних і правових наук» (26-28 квітня 2021 р., м. Одеса); Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток конкурентоспроможності економіки в умовах міжнародної інтеграції: макро-, мезо- та мікро-рівні» (25 травня 2021 р., м. Одеса); 76-а наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова (24-26 листопада 2021 р., м. Одеса); 77-а наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (23-25 листопада 2022 р., м. Одеса); Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи регулювання соціально-економічних процесів в Україні» (6 жовтня 2023 р., м. Одеса); Міжнародна науково-практична конференція «Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст» (12-13 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя); IX Міжнародна науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» (27 листопада 2023 р., м. Чернігів).

Опубліковані праці відображають основні аспекти дисертаційного дослідження. Вищезазначене свідчить про проведення ґрунтовної роботи у процесі наукового дослідження та його апробації.

Дотримання академічної доброчесності

Під час аналізу тексту дисертаційної роботи та наукових результатів, поданих дисертанткою, не виявлено жодних ознак порушення принципів академічної доброчесності. Робота була перевірена автоматизованим сервісом [StrikePlagiarism.com](https://www.strikeplagiarism.com), результати якої відображено у звіті від 01 квітня 2025 р., оригінальність тексту становить 91,99%. Дисертація є результатом самостійного дослідження, відзначається високим рівнем оригінальності та відповідає критеріям наукової новизни.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертації

1. У п. 1.2 (стор. 47-53) подано загальний огляд концептуальних підходів до сталого розвитку національної економіки з урахуванням економічного, соціального, екологічного та інституційного вимірів. Водночас, на нашу думку, потребує деталізації методологічна відмінність між окремими цільовими підходами, зокрема – економічним, соціальним та екологічним, а також уточнення, яким чином вони інтегруються у практику державного управління в умовах сучасних викликів. Також доцільно конкретизувати приклади використання інструментів моніторингу сталого розвитку в Україні, а не лише подати їх загальну класифікацію.

2. На стор. 63-67, п. 1.3, охарактеризовано структуру стратегічних, тактичних та оперативних цілей розвитку інвестиційно-інноваційних процесів, а також запропоновано набір критеріїв їх оптимальності. На нашу думку, потребує уточнення логіка послідовності між цілями різного рівня, зокрема, щодо механізмів трансформації стратегічних орієнтирів у тактичні заходи та оперативні дії. Крім того, необхідно розширити обґрунтування вибору саме таких критеріїв оптимальності, зокрема в частині розмежування кількісних і якісних параметрів, а також методичних підходів до їх застосування в умовах динамічного середовища. Доцільним є також доповнення схеми на рис. 1.10 аналітичними зв'язками між критеріями та рівнями цілей.

3. У п. 2.3 обґрунтовано необхідність модельної підтримки інвестиційно-інноваційних процесів у макроекономічному середовищі на основі діяльності низки інституцій, визначено концептуальні складові та стратегічні напрями. Разом із тим, на наш погляд, викладений матеріал має переважно описовий характер і потребує посилення аналітичного компонента. Доцільно було б деталізувати логіку побудови моделі, конкретизувати її структурну та функціональну архітектуру (наприклад, через блок-схеми, системну карту або економіко-математичну інтерпретацію), а також пояснити механізми взаємозв'язку між інституційною підтримкою та параметрами інвестиційно-інноваційної активності. Також варто розглянути практичні

кейси або емпіричні приклади реалізації подібних моделей в Україні чи інших країнах, що дозволить підвищити прикладне значення підрозділу.

4. У п. 3.1 обґрунтовано роль держави в стимулюванні інвестиційно-інноваційного розвитку через трансформацію економічних функцій, зокрема регуляторної, координуючої та прогнозної. Доцільно конкретизувати механізми реалізації державних функцій, наприклад, у форматі таблиці або матриці з поділом за типами інституційного впливу (прямого, непрямого, змішаного) та відповідними інструментами. Крім того, варто уникати надмірного дублювання понять, таких як «інституційна підтримка», «інвестиційно-інноваційна політика», «державні інституції» тощо, шляхом лаконічного узагальнення. Рекомендується також надати більш аналітичне обґрунтування того, яким чином саме трансформація функцій держави корелює з прискоренням відновлення національної економіки у воєнний і повоєнний періоди, наприклад, через уточнення пріоритетних сфер або оцінку очікуваного ефекту.

5. На стор. 195-198 подано узагальнену модельну побудову стратегії розвитку інвестиційно-інноваційних процесів у національній економіці, яка охоплює ключові складові: концепцію, стратегічні завдання, принципи, стадії реалізації та інструментарій. Водночас вважаємо за доцільне деталізувати логічні взаємозв'язки між структурними елементами моделі. Не повністю розкрито, яким чином стратегічні завдання якісного та кількісного спрямування узгоджуються з інструментами реалізації на різних стадіях управління. Варто уточнити, які саме інституційні механізми чи суб'єкти відповідають за реалізацію кожного етапу: стратегічного планування, організації, регулювання та аудиту. Також доцільним є уточнення статусу параметрів і критеріїв – чи вони виконують функцію індикаторів моніторингу ефективності, чи є складовими елементами інструментарію.

Разом з тим, зазначені положення та зауваження є дискусійними та не знижують загальної позитивної оцінки представленої Ракитською А. О. дисертаційної роботи.

Загальний висновок щодо дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Ракитської Анни Олегівни на тему: «Механізм активізації розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в національній економіці» є самостійним, комплексним науковим дослідженням, яке характеризується завершеністю та єдністю змісту, містить науково обґрунтовані результати, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №261 (зі змінами та доповненнями), а її авторка – Ракитська Анна Олегівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук,
доцент, професор кафедри
фінансів, банківської справи
та страхування Вінницького
навчально-наукового інституту
економіки Західноукраїнського
національного університету

Вікторія РУДЕНКО

Підпис

Завіряю:
НАЧАЛЬНИК
ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ

